

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA CHET EL O'QUVCHILARINI BAHOLASH MEZONI VA SAMARALI TAQDIRLASH

Sobirova Diyoraxon
Qo'qon Universiteti talabasi,
Guluzra Komiljonova
Qo'qon Universiteti "Ta'lim kafedrası" o'qituvchisi

Annatsiya: Baholash turlari, metodlari, vositalari va shakllarini mezonlar asosida o'lchash. o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini to'g'ri baholash; -o'quvchilar bilim saviyasi va malaka ko'nikmalarini xaqqoniy baholash.

Kalit so'zlar:Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni xaqqoniy baholash va taqdirlash.

Respublikamiz hukumati xalq ta'limi sohasida o'rta qo'yayotgan vazifalarni bajarish ko'p jihatdan o'qituvchiga bog'liq. Hozirgi sharoitda ta'lim tarbiyadan ko'zda tutilayotgan maqsadlarga yetishish, o'quvchilarning xilma - xil faoliyatlarini uyushtirish, ularni bilimli, e'tiqodli, mehnatsevar, barkamol inson qilib o'stirish o'qituvchi zimmasiga yuklatilgan. Xalqimizning kelajagi, mustaqil O'zbekistonning istiqloli ko'p jihatdan o'qituvchiga, uning saviyasiga, tayyorgarligi, fidoyiligiga, yosh avlodni o'qitish va tarbiyalash ishiga bo'lgan munosabatiga bog'liq.

Uzluksiz pedagogik ta'lim g'oyasi amalga oshirilmoqda. Shu munosabat bilan o'qituvchilar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash ishi davlat va jamoatchilik diqqat markaziga qo'yildi. Biror kasbning haqiqiy ustasi bo'lish uchun kishida tabiiy qobiliyat, ma'lum jismoniy va ruhiy xislatlar jo bo'lishi kerak. Pedagogning o'qituvchilik faoliyatini, yoshlarni o'qitish va tarbiyalash ishini samarali bajarishi, ota - onalar va bolalarning izzat - hurmatiga sazovor bo'lishi uchun ham unda qobiliyat, mahorat, qiziqish bo'lmog'i lozim. Muvaffaqiyatli ishlash uchun har bir o'qituvchi pedagogik mahoratga ega bo'lishi zarur. Pedagogik mahorat egasi o'z mehnat sarf qilib katta natijaga erishadi. Ijodkorlik uning hamisha hamkori bo'ladi. Pedagogik ishga qobiliyatli, iste'dodli kishidagina pedagogik mahorat bo'lishi mumkin.

Baholash-ta'lim jarayonining ma'lum bosqichida o'quv maqsadlariga erishganlik darajasini oldindan belgilangan mezonlar asosida o'lchash, natijalarini aniqlash va tahlil qilishdan iborat jarayonidir.

Baholashdan maqsad: Kasbiy ko'nikma va malakalarni baholash qator masalalarni xalq etishni o'z oldiga maqsad qiladi. Ularni shartli ravishda uch guruhga ajratish mumkin:

birinchi:

O'lashtirilganlikning qay darajada amalga oshirilganligini aniqlash;

davlat ta'lim standartlari talablarining qay darajada bajarilganligini aniqlash;

ikkinchidan:

O'qituvchi va o'quvchining ta'lim jarayonidagi xato va kamchiliklarini aniqlash;

Ta'lim mazmuni va metodikasini rejalashtirish. uchinchi:

Ta'lim berish:

So'rash va bajartirib ko'rish jarayonida boshqalarga takrorlanish va saboq bo'lishini kutish.

Baholashdagi xatoliklar:

Hayrixohlik xatosi-faoliyatni yuqori baholashga olib keladi.

O'rtacha baho berish xatosi-masakan, amaliyotlar jarayonida guruhchalarga ajratilgan o'quvchilar faoliyati natijasida o'rtacha bir xil baho qo'yish. Bunda o'quvchilarning ayrimlari oshirilgan bahoga, ayrimlari pasaytirilgan bahoga, qisman haqiqiy bahoga ega bo'ladi.

O'z fikrini o'zgartirmaslik xatosi- o'qituvchining o'quvchi faoliyatidagi o'zgarishlarni tan olgisi kelmasligi natijasida sodir bo'ladi. Yoqtirmaslik xatosi-ta'lim oluvchining ayrim hislatlari ta'lim beruvchiga yoqmasligi natijasida faoliyatni past baholashga sabab bo'ladi.

Chet el davlatlaridagi o'quvchilarni baholash mezonlari va samarali taqdirlash.

Finlandiyada o'quvchilarni baholash mezonlari va samarali taqdirlash.

Finlandiya

Fin maktablarida boshlang'ich ta'lim 6 yil davom etadi, o'qituvchilar tomonidan deyarli uyga vazifa berilmaydi. 2017-yildan aksariyat maktablar dars vaqti "ruchkadan voz kechishgan", dars jarayonida to'liq kompyuter va planshetlardan foydalaniladi. Finlandiya ta'lim tizimi o'qituvchilarning malakasiga tayanadi. 9- sinfdan keyin o'qish litsey (lukio) va kasb-texnika maktablari(Ammatillinen oppilaitos)da davom etadi. Litseylar xuddi O'zbekistondagi singari OTMga tayyorlaydi, 3 yil davom etadi.Fin maktablarida o'quvchilar bilimi uchun 1-3- sinflarda baho qo'yilmaydi, 4-6-sinflarda og'zaki motivatsion so'zlar orqali baholash amalga oshirilsa, 7-9-sinf-larda va 2-3 yillik kollej, litseylarda 4-10 ball bilan baholanadi, 4 ball qoniqarsiz, 10 ball esa eng yuqori baho hisoblanadi.

Fransiya o'quvchilarni baholash mezonlari va samarali taqdirlash.

Fransiya

Fransiyada o'quvchilar bilimi talablarni aniq bajarganligiga qarab baholanadi. Maktabning birinchi yilida (SR, 6 yosh) o'quvchilar bilimi baholanmaydi.Boshlang'ich ta'limning keyingi 4 yilida (SY-1/2, SM-1/2) "A+" (juda yaxshi), "A" (yaxshi), "ECA+" (o'rtacha), "ECA"(yana yaxshi yodlash kerak), "NA" (yomon) ko'rinishida va 10 ballik tizimdan foydalaniladi.6-9 sinflarda (collège) o'quvchilar bilimi 20 ballik tizimda baholanadi. 9, 5 – o'rtadan past bo'lsa, 10 – o'tish bali hisoblanadi. 12 – 14 ball – "yetarlicha yaxshi" (assez bien), 14 – 16 ball – "yaxshi" (bien), 16 – 20 ball – "a'lo" (très bien). Ota-onalarga har chorakda baholar tabeli pochta orqali yuboriladi. Unda barcha fanlar bo'yicha baholar, oldingi chorakka nisbatan o'sish yoki pasayish dinamikasi, har bir fandan sinfnig o'rtacha bali ko'rsatiladi. Shuningdek, tabelga har bir fan o'qituvchisi bolaning o'zlashtirishi bo'yicha fikrini hamda necha soat dars qoldirganini yozadi.

Buyuk Britaniya o'quvchilarni baholash mezonlari va samarali taqdirlash.

Buyuk Britaniya

Ingliz maktablarida uzoq vaqt davomida o'quvchilar bilimini baholash uchun harflardan foydalanilgan. Baholash juda sodda — G dan A gacha, bu yerda G — eng past baho bo'lsa, A — eng yaxshi baho. O'rta maktabning birinchi sinfida (11-12 yoshlarda) o'quvchi matematikani yoki ingliz tilini F darajada, keyingi sinfda E darajada, undan keyingi sinfda D darajada bilishi, shunday qilib 9 yildan keyin maktabni bitirguncha A darajaga yetib borish kerak bo'lgan. Bunday baholashdan noroziliklar ko'p bo'lgan.2017-yildan buyon Angliyadagi maktablar raqamli ball tizimiga o'tishni boshlagan. Endi o'quvchilar fanlarni o'zlashtirishlariga qarab 2 baldan 9 balgacha to'plashlari mumkin, 9 ball eng yaxshi ko'rsatkichdir.O'quvchilar har kuni baho olishadi. Shuningdek, fanlardan bilimlari muntazam ravishda test yordamida tekshiriladi.

Maktab ma'muriyati chorak yakunida o'quvchi va uning ota-onasiga hisobot jo'natadi. Unda o'quvchiga bilimi va mehnatsevarligi uchun baho beriladi. O'quvchilar to'g'risida alohida fikrlar: "Yaxshi ishlaydi, yaxshi yutuqlarga erishadi, harakat qilsa, yanada ko'proq yutuqqa erishadi" kabi yozuvlar bo'ladi. Buyuk Britaniyada yomon bahoga (ikki bahoga) o'qiydigan o'quvchi yo'q, deyishadi. Ustozlar o'quvchilarning kamchiliklarini tuzatadi, ularni o'rta holga keltirib, faollashtiradi, "4"chilar a'lochiga aylanib, natijada barcha bitiruvchilar OTMlarga kirishiga erishadilar. O'zbekistonda o'quvchilar bilimini baholash me'yorlaridan barchamiz xabardormiz. Bir necha yil davomida turli ko'rinishdagi baholashlardan charchab, 5 ballik tizimga qaytib oldik. Joriy nazorat — so'rovlar, yozma ish yoki testlar tarzida o'quvchilarning

bilim, ko'nikma va malakalari muntazam nazorat qilinadi. Oraliq nazorat — chorak tamom bo'lganda va o'quv dasturining tegishli bo'limi tugallangandan keyin o'quvchilarning bilimlari, ko'nikma va malakalarini baholash uchun amalga oshiriladi.

Xulosa o'rnida aytadigan bo'lsak, bizda o'quvchiga baho qo'yish o'qituvchi tajribasiga bog'liq. Joriy yoki oraliq nazorat baholarini barcha bir xil yondashuv asosida qo'ymaydi. Umumiy o'rta ta'limning yangilanayotgan, muhokamaga qo'yilgan Milliy o'quv dasturlarining tarkibiy qismi sifatida har bir fandan o'quvchilar bilimini baholash mezonlari ishlab chiqilmoqda. Bu juda to'g'ri va kerakli chora. Chunki o'quvchilar bilimini baholashda fan, mavzu xususiyatlari inobatga olinadi va barcha o'qituvchilarda bir xil yondashuvni ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu jarayonda xorijiy baholash tajribalaridan foydalanish mumkin. Ammo xorijiy baholash mezonlarining hech birini shundayligicha olish to'g'ri bo'lmaydi, milliy va mahalliy xususiyatlarni inobatga olish maqsadga muvofiq. Men o'zimning shaxsiy tajribamdan aytamanki, boshlang'ich sinflarda eng yaxshi baholash usuli motivatsiya beruvchi so'zlarni amaldagi bahoga qo'shib ishlatish, ya'ni "Barakalla 5", "Ofarin 4", "Tasanno 5" kabi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholashdan tashqari o'quvchilar bilan suhbat jarayonida ham o'quvchilarga motivatsiya berilishi kerak. O'quvchilarga bo'lgan ishonchni ham ko'rsatib qo'yishimiz joiz hisoblanadi.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:

1. [uz/ru/documents/referatlar/pedagogik-psixologiya/eshitishida-va-ko-rishida-nuqsoni bo-lgan-bolalar](http://uz/ru/documents/referatlar/pedagogik-psixologiya/eshitishida-va-ko-rishida-nuqsoni-bo-lgan-bolalar)
2. Engaging Deaf and Hard of Hearing Students in the School Library: A Handbook for Teacher-Librarians Nadene Eisner University of Illinois at Urbana-Champaign Graduate School of Library Information Science 2 May 2012
3. <http://ilmiy.bmti.uz/blib/files/116/Maxsus%20pedagogika.pdf>
4. https://mitc.uz/uz/pages/information_technologies